

Otázka: Předsókratovská filosofie II.

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): Michael

vztah jednoho a mnohého, Eleaté, Hérakleitos, Empedoklés, Anaxagorás, Atomisté

- Hérakleitos
  - Odlišoval mnoho učenost → bez toho aniž bychom něco chápali → spoustu poznatků bez pochopení
  - Nesrozumitelná a neuspořádaná nauka → jeho učení se neprosadilo
  - Podstata → pochopení LOGŮ
  - Základ → věčný živý oheň → LOGOS (rozum) → který vládne světu
  - Z ohně vystupuje svět se svými protiklady → poté se zase navrací zpět
  - Zakladatel dialektiky
  - Svět podle něj vzniká bojem protikladů
  - Tvrdil že za 10 800 let → světový oheň → vše nastane znovu
  - „Panta rei“ - vše plyne
  - V životě se neustále něco proměňuje , věci jsou pořád v pohybu -neustálé změny

- Eleaté
  - Jižní Itálie 6. – 5. Století př.n.l.
  - Křižovatka řeckého filozofického myšlení
  - Představitelé:

Xenofanés z Kolofónu

- Pocházel z Kolofónu, ale usadil se v městečku Elea
- Známy pro svou kritiku Bohů (kdyby býci a koně měli bohy, tak budou vypadat jako býci či koně)
- Antropofismus → bohové → lidé s lidskými vlastnostmi, ctnostmi a nectnostmi
- Hovoří o jediném Bohu → Bůh = jsočno → pokud má být neomezený = pouze jeden Bůh → nehybný → panteismus

Parmenidés z Eleje

- „Jen jsoucí je, nejsoucí není a nemůže být ani myšleno“
- Jsoucí → vše prostupující, vyplňuje veškerý prostor → neexistuje žádné prázdno → nehybné → přejímá od Xenofana
- Není minulost ani budoucnost → jen přítomnost, myšlenka
- Je jen jsoucí a nejsoucí není (nebytí popírá – popírá nic)
- Neexistuje prázdňý prostor → popírá možnost pohybu → pohyb neexistuje → to jen naše smysly nás klamou

Zenón z Eleje

- Jeho úkolem bylo chránit Parmenidovo učení proti kritikům
- Hledal důkazy aby potvrdil jeho teorii→

- APORIE – paradox → důkaz
- Chtěl dokázat že pohyb neexistuje → logický paradox → nedokážeme pohyb definovat
- Achilleus a želva
- Letící šíp (rozloží dráhu na úseky a snaží se ukázat, že se v každém z nich stojí šíp na místě)
- Pohyb je tedy jen zaznamenám smysly a ty nás klamou
- Jen rozum vede k pravdivému poznání

- Empedoklés z Akragantu

- Elektik (elekticismus → vybírá si z možností předchozích filosofů a dává je dohromady)
- 2 zlomky – očištění a o přírodě
- Dualismus:
- 1. Hmotný princip → všechny věci se skládají ze 4 základních elementů (oheň, voda, vzduch, země) → jsou věčné a nezničitelné → kvalitativně = různé

→ kvantitativně = dělitelné na částičky = dají pouze mísit

- 2. Duchovní princip → 1. Lásky → částičky slučuje

2. Nenávisť, Svár → rozděluje je

→ nejdříve vznikaly nižší a vyšší organismy → spojování a rozdělování živlů → VZNIK a ZÁNİK

→ živly zůstávají neměnné

- Gnoseologie → poznáváme stejné stejným
- Centrem myšlení = srdce

- Anaxagorás
  - Přišel s teorií, že všechny věci jsou tvořeny nekonečným počtem malých částic, které označuje jako SEMENA (zárodky) → rozum a duch → NÚS → je hybatel těchto semen a spojuje je tak → existuje sám o sobě, není ničím smíšen a je nejčistší a nejjemnější ze všech věcí
  - Nús byl prvním popudem k tomu aby se vytvořil celek světa → dál do něj ale nezasahuje
  - Atomisté
    - Reakce na problémy doby
    - Vznik v Řecku v 5.stol.př.n.l
    - Navazují především na Anaxagora
    - Materialistické a determinické pojetí světa
    - A-tomos = ne-dělitelný
    - Existuje nekonečně mnoho atomů → což jsou nejmenší částičky → které jsou dále nedělitelné a jsou základem všech jsoucích věcí
    - Pohybují se v prázdném prostoru
    - Zabývají se strukturou hmoty
    - Představitelé:

Leukippos z Milétu

- Zakladatel
- Atomy - z řečtiny - atomos → nedělitelné
- Svět se skládá z atomů a z prázdného prostoru
- Atomy → jsoucno → liší se akorát tvarem, polohou a pořadím
- Tvůrce zákonu příčinnosti
- Žádná věc nemohla vzniknout nahodile, neboť vše vzniká z nějakého důvodu, příčiny, nutnosti
- Nevíme, zda doopravdy existoval nebo jestli to byla jen přezdívka pro Demokritose

Demokritos z Abdéry

- Vytvořil ucelený systém atomismu → všechny atomy jsou stejné → mají pouze jiné uspořádání → RŮZNORODOST HMOTY
- Atomy nelze pozorovat → ale objevujeme je rozumem
- V prázdnu se podle něj atomy pohybují v předurčených dráhách
- Skutečnost → směsice a atomů a prázdného prostoru → možné vlastnosti předmětů
- Atomismus → aplikuje na myšlení → HLADKÉ ATOMY → shluk atomů
- Zastánce determinismu
- Poslední předsokratik co se zabýval přírodou

Epikuros ze Samu

- Následovník Demokritose
- Odmítl předem určené dráhy atomů → tvrdil, že se pohybují svobodně → základ svobody člověka